

Programă școlară
pentru disciplina opțională
GHIDUL MICULUI ARĂDEAN

Autori:

Învățător, Ana-Mărioara CURETEAN

Profesor, Gianina-Aurora STANA

Profesor pentru învățământ primar, Luminița-Angelica BULZAN

Arad, 2018

Notă de prezentare

Programa cursului Ghidul micului arădean face parte din oferta de cursuri opționale propuse la nivelul Școlii Gimnaziale "Iosif Moldovan" Arad, clasa a IV-a, derulându-se pe parcursul unui an școlar, cu un buget de timp de 1 oră / săptămână.

A fost elaborată pe baza:

- a. Principiului implementării unui curriculum centrat pe competențe, principiu reflectat în *Legea Educației Naționale*, care în articolul 4 prevede: "Educația și formarea profesională a copiilor, a tinerilor și a adulților au ca finalitate principală formarea competențelor";
- b. Elementelor prevăzute în *Profilul de formare al absolventului de clasa a IV-a*, realizat de Institutul de Științe ale Educației, vizând domeniile :
 - *Sensibilizare și exprimare culturală* prin: recunoașterea unor elemente ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal; participarea la proiecte culturale (artistice, sportive, de popularizare) organizate în școală și în comunitatea locală;
 - *Competențe sociale și civice* prin: asumarea unor roluri și responsabilități prin participarea la acțiuni în contexte de viață din mediul cunoscut; recunoașterea și respectarea diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.);
 - *Spirit de inițiativă și antreprenoriat* prin: asumarea unor sarcini simple de lucru, care implică hotărâre, angajament în realizarea unor obiective, inițiativă, creativitate, cooperare cu ceilalți;
 - *A învăța să înveți* prin: utilizarea de tehnici, metode simple pentru a învăța, activa cunoștințe anterioare și înregistra informații;
 - *Competențe de bază în științe și tehnologii* prin: realizarea unui demers investigativ simplu prin parcurgerea unor etape în vederea atingerii unui scop;
 - *Comunicare în limba maternă* prin: identificarea de fapte, opinii, emoții în mesaje orale sau scrise, în contexte familiare de comunicare

Structura programei școlare propuse este următoarea:

- Argument
- Valori și atitudini
- Competete generale
- Competete specifice
- Activități de învățare (cel puțin una pentru fiecare competență specifică)
- Conținuturi
- Modalități de evaluare
- Bibliografie

Argument

Opționalul "Ghidul micului arădean" este un răspuns dat nevoii de a face cunoscut Aradul în rândul micilor arădeni, și, implicit familiilor acestora.

Am constatat cu o strângere de inimă că foarte mulți concitadini nu-și cunosc orașul. Considerăm că acest lucru trebuie remediat încă de pe băncile școlii. A apărut deja un manual valoros al patrimoniului construit al Aradului, adresat elevilor de la nivelul secundar inferior, realizat de experți în domeniu, din păcate prea puțin valorificat de către școli. Opționalul și suportul de curs care îl însoțește, "Arad, te iubesc! Mic ghid al municipiului meu", fac parte dintr-un set de materiale care pot orienta activitatea de cunoaștere a municipiului Arad într-un mod accesibil. Așa cum brandul personal conturează reputația unei personalități, și

un oraș are o sumă de atribute pentru care este cunoscut, având menirea de a forma cetățeanului său o imagine despre valoarea sa. Nu este suficient să-i fie cunoscut numele și așezarea pe hartă, el trebuie să ofere elementele prin care să se diferențieze și să-și afirme unicitatea. Elevii învață să investigheze trecutul social și cultural al fiecăruia, al etniilor și zonei din care fac parte, în grupuri de învățare diverse și care presupun comunicarea și cooperarea între participanți cu un background social - cultural diferit.

Acest opțional lansează o provocare pentru depășirea stadiilor de pasivitate care se manifestă în actul învățării, a indiferenței față de moștenirea tecutului pe care o purtăm fiecare cu noi, a diminuării sentimentului de apartenență unor locuri și a celui de patriotism local.

Opționalul este un demers complementar disciplinelor prevăzute de Planul cadru de învățământ pentru clasa a IV-a, oferind o perspectivă bazată pe principiile învățării integrate și pe principiul accesibilității pentru elevi, începând cu vârsta de 10 - 11 ani, când deja se formează concepte legate de orientarea în spațiu și timp, fiind capabili să facă transfer de informații. În acest sens utilizează caracteristicile abordării tematice:

- Cooperarea efectivă între persoanele implicate: elevii și profesorii, reprezentanți ai comunității locale;
- Valorificarea resurselor pe care comunitatea locală le oferă pentru învățare: persoane, instituții, povești, întâmplări exemplare, eroi etc.;
- Promovarea unei viziuni constructiviste asupra învățării, elevul fiind participant activ la proiectarea și derularea propriilor experiențe de învățare;
- Se adresează unui spectru larg de teme / probleme, de cele mai multe ori cu "ancore" evidente în viața socială, în competențele, valorile și atitudinile de care au nevoie tinerii pentru a funcționa cu succes în viața personală, profesională și socială.

Având în vedere principiul accesibilității, opționalul este construit prin selectarea și gruparea informațiilor din diverse surse, intenția fiind aceea de a oferi o imagine de ansamblu minimală asupra orașului care să suscite interes și mândrie că ești locuitor al Aradului.

Programa cursului Ghidul micului arădean, prin modalitatea de abordare:

- Afirmă necesitatea adecvării curriculumului la contextul sociocultural local prin dezvoltarea paletelor de competențe a educabilului în contexte care țin de cunoașterea spațiului în care există;
- Este un răspuns dat perspectivei de evoluție a realității unui învățământ performant care spune NU formării omului unidimensional, deznăscut și fără repere de apartenență la o comunitate;
- Propune un format care permite gândirea și regândirea unui demers în procesualitatea sa, asigurând legătura organică între conceptul „arhitectural” al demersului și destinatarul acestuia, prin: abordare care răspunde nevoilor identificate, optimizare proiectivă, amprentare personală și un design provocator care permite o sferă largă a aplicativității;
- Orientează formarea elevului în direcția: *a ști, a ști să faci, a ști să fii, a ști să muncești cu ceilalți, a ști să te transformi pe tine și să schimbi societatea* pentru că *a face ceea ce trebuie* în aceste vremuri înseamnă, până la urmă, implicare activă și responsabilă în viața socială, ca cetățean al unei comunități/al unei țări;
- Oferă șanse pentru dezvoltarea dialogului între profesor-elev-comunitate pentru învățare reciprocă și pentru îmbogățirea unora prin alții, precum și pentru redefinirea acestor relații.

Valori și atitudini promovate

- Afirmarea mândriei de apartenență la o comunitate
- Toleranță și respect față de sine și față de ceilalți
- Recunoașterea diversității etnice, culturale, religioase etc.

- Promovarea dialogului și comunicării interculturale
- Gândire critică, flexibilă și prospectivă
- Învățare socială și interactivă
- Valorificarea resurselor pe care comunitatea le oferă
- Apropierea școlii de viața reală, astfel încât copiii să poată veni în școală ”cu lumea lor cu tot”

Competențe generale precizate din programele școlare ale fiecărui domeniu abordat

Istorie:

- Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate;
- Explorarea surselor relevante pentru a înțelege fapte și evenimente din trecut și din prezent;

Geografie

- Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea orizontului local, a țării și a lumii contemporane;

Limba și literatura română

- Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare;
- Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare;

Matematică

- Rezolvarea de probleme în situații familiare;

Educație civică

- Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru;

Arte vizuale și abilități practice

- Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de context;
- Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate.

Competențe specifice:

Competențe specifice	Activități de învățare
CS1 Extragerea informațiilor explicit formulate în surse scrise prin recunoașterea relevanței informației sau relevanța ideilor referitoare la evoluția în timp a municipiului, în raport cu diferite scopuri (de documentare, de elaborare de noi produse etc);	- Activități de întocmire a unor fișe tematice; - Activități de consemnare a surselor bibliografice; - Activități de completare a fișelor tematice la biblioteci, muzee, prin studierea de texte scrise (cărți, manuscrise, articole de presă) referitoare la municipiu; - Studiu suport de curs;
CS2 Investigarea trecutului social și cultural al comunității în grupuri de învățare diverse, care presupun comunicarea și cooperarea între participanți cu un background social - cultural diferit: elevii, profesorii, reprezentanți ai comunității locale;	- Portofoliu tematic; - Vizionare film documentar ”Arad, dragostea mea!”; - Studii de caz; - Întâlniri cu istorici, membri ai comunității; - Vizitare site-uri dedicate municipiului; - Expoziții tematice (fotografii, documente care au aparținut familiilor); - Realizare mapă ”Poveștile Aradului”; - Expoziție didactică, itinerantă, realizată în colaborare cu partenerii din comunitate (muzeografi, istorici, cadre didactice), cuprinzând imagini din Arad din diferite perioade; - Studiu suport de curs;

CS3 Utilizarea informațiilor prezentate grafic pentru a răspunde la întrebări care presupun nu numai citirea datelor prezentate, ci și combinarea datelor, realizarea unor operații cu aceste date, realizarea de deducții și formularea unor concluzii;	- Citirea hărților referitoare la: încadrarea municipiului în teritoriul național, regional, județean; cartierele municipiului și evoluția dezvoltării acestora; - Interpretarea unor grafice referitoare la: proximități față de orașe din țară și din Europa; loc în ierarhizarea municipiilor; date statistice referitoare la evoluția demografică; - Studiu suport de curs;
CS4 Proiectarea/planificarea investigațiilor care să răspundă întrebărilor, să ilustreze relații de tip cauză-efect, decizii legate de procedeele de urmat pentru desfășurarea investigației și evaluarea rezultatelor investigațiilor în raport cu datele existente;	- Proiect: "Călător în Arad" - realizarea de ghidaj pentru potențial turiști în tururi pentru cunoașterea orașului; - Tur ghidat la monumentele din orașul Arad ; - Realizarea de audioguide-uri gratuite pentru mobil (pe platforma online https://izi.travel/ro), pentru personalitățile și monumentele cuprinse în turul ghidat, inspirate de tema proiectului; - Studiu suport de curs;
CS6 Folosirea formelor limbajului oferit de suportul de curs, de alte surse de informare, în situații de comunicare în care elevul se poate angaja prin asumarea responsabilă a unor roluri active în cadrul școlii, al comunității;	- Interviu realizat cu membrii comunității; - Concursuri pentru valorizarea municipiului: timbrului Aradului; Aradul de turtă dulce etc. - Realizarea de postere, flyere privitoare la promovarea municipiului; - Studiu suport de curs;
CS7 Interiorizarea unui sistem de valori care să orienteze atitudinile și comportamentele care conturează sentimentul de apartenență la oameni și locuri și sentimentul de patriotism;	- Galeria foto: Cartierul meu în imagini (fotografii în format electronic, realizate de către elevi și familiile lor referitoare la cartierul în care trăiesc, și postarea pe site-ul școlii); - Realizarea arborelui genealogic; - Machetă: Municipiul meu peste 50 de ani
CS8 Interacționarea în cadrul unui grup în vederea realizării unui produs.	- Realizarea proiectului - Realizarea expoziției - Realizarea mapei "Poveștile Aradului" - Realizarea de postere - Realizarea galeriei foto - Realizarea machetei

Conținuturi

Domeniul	Elemente de conținut
Aradul, elemente de identitate	• Stema Aradului • Date geografice • Date statistice • Influența Municipiului Arad în teritoriu
Repere istorice	• Istoria apartenenței statale • Aradul, arc peste timp

	• Secolele X – XVI - XVII • Secolul XVIII • Secolul XIX • Secolul XX • Secolul XXI
Cartierele Aradului	• Harta cartierelor Aradului
Monumente istorice din centrul Aradului	• Clădiri cu rezonanță în istoria și dezvoltarea Aradului
Aradul – locuri, legende, amintiri	• Transportul mărfurilor cu luntrile pe Mureș • Statuia Sfântului Nepomuk • Cofetării și cofetari arădeni • Statuia Sfântului Florian • Zborul lui Aurel Vlaicu la Arad • Aviația la Arad • Cum se distrau arădenii pe vremuri? • Canotajul

Modalități de evaluare

Principiile evaluării utilizate în cadrul acestui opțional:

- creează posibilitatea ca elevii și profesorii să lucreze împreună în perspectiva acelorași scopuri;
- oferă oportunități elevilor pentru a prelua responsabilitatea asupra propriei învățări;
- respectă copilul, păstrează și întărește stima de sine a fiecărui participant;
- se utilizează pentru a îmbunătăți învățarea și pentru a marca progresul;
- oferă prilejul de a reflecta asupra procesului de învățare și de a face modificările necesare acolo unde este cazul;

Metode și instrumente utilizate: Se utilizează metodele alternative care îmbină învățarea și evaluarea.

- **Proiectul:**

Este utilizat atât în procesul învățării, cât și în cel al evaluării. Investigația care se realizează presupune o gamă largă de activități legate de curiozitatea noastră naturală în legătură cu lumea care ne înconjoară. Elevii sunt încurajați să pună întrebări, să planifice și să desfășoare acțiuni de căutare de informații, să facă observații și să reflecteze la ceea ce au descoperit. Activitățile de investigație se pot desfășura după un continuum — între activități mai structurate dirijate de profesor și activități deschise, mai libere, dirijate de interesele elevilor. *Evaluarea se realizează, utilizând: planul de proiect realizat; liste de verificare; grile de evaluare, feed-back oferit de profesori și colegi. Poate fi individual sau de grup.*

Proiectul începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru – eventual și prin începerea rezolvării acesteia – se continuă acasă pe parcursul a câtorva zile sau săptămâni, timp în care elevul are permanente consultări cu profesorul, și se încheie tot în clasă, prin prezentarea produsului acestuia în fața colegilor.

- **Portofoliul tematic**

Este un instrument care: îmbină învățarea și evaluarea continuă, progresivă și multilaterală a procesului de activitate și a produsului final; încurajează angajarea elevului în activități de învățare complexe și creative; permite includerea în actul evaluării și a unor produse ale activității elevului care nu au fost avute în vedere inițială; evaluarea este motivantă și nu stresantă pentru elev; dezvoltă capacitatea de autoevaluare; contribuie la dezvoltarea capacității de a utiliza tehnici specifice de muncă intelectuală, la dezvoltarea capacității de a utiliza, asocia, transfera diverse cunoștințe etc. Va cuprinde: coperta (titlul, tema, numele celui care l-a realizat, școala, clasa, perioada de realizare); cuprinsul (titlul fiecărui produs și numărul paginii la care acesta

se regăsește); lucrările realizate (produsele finite, fiecare cu propria bibliografie); bibliografia; anexe: fișa de autoevaluare și fișa de evaluare care fac referire la produs; punctajul acordat;
Fiecare elev va prezenta colegilor un element din portofoliu, având o apreciere asupra lui.

- *Jurnalul reflexiv*

Se înscrie în rândul metodelor alternative de evaluare și cuprinde însemnările elevului asupra aspectelor trăite în procesul cunoașterii. În jurnalul reflexiv se trec în mod regulat, experiențe, sentimente, opinii, gânduri, împărtășite. Pentru a fi eficient, va fi completat periodic. Nu este o muncă ușoară, deoarece elevii nu sunt obișnuiți să reflecteze asupra muncii lor. Vor beneficia de sprijin pentru a înțelege de ce este necesar și cum trebuie completat jurnalul. Poate fi utilizat și un jurnal de grup, în care elevii vor face consemnări pe rând.

- *Observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor*

Permite profesorului să urmărească evoluția fiecărui elev, să realizeze adecvarea rolurilor pe care i le atribuie în grup, să aprecieze nivelul la care se află la un moment dat și schimbările care s-au produs în comportamentul său; permite atât evaluarea procesului, cât și evaluarea produsului activității. Ca instrument se va utiliza Lista de verificare.

Bibliografie selectivă

Lucrări de specialitate:

1. Ciolan, L., *Învățarea integrată-fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, București, 2008
2. Kovács, M., *Transdisciplinaritatea și dezvoltarea gândirii critice*, în *Perspective*, nr.2 (7) /2003
3. Kovács, M., *Curriculum la decizia școlii în mediu incluziv-ghid pentru cadre didactice*, Editura Didactică și Pedagogică; R.A., București, 2007
4. Miclea, M. „*Psihologie cognitivă*”, editura Polirom Iași 1999
5. Neveanu, E „*Constructivismul în educație*” *Revista de pedagogie*, 1999, 7-12, pp 7-16

Surse internet:

1. www.expedition.org.pl
2. <http://www.97.intel.com/ro/ProjectDesign>
3. <http://www.dppd.utcluj.ro/tutorial/impl/impl.html>, paradigma constructivistă în predare și învățare
4. <http://www.didactic.ro>, Murgoci, S., *Teoriile învățării. Educația din perspectiva socio-constructivistă*, materiale formare
5. <http://www.97.intel.com/ro/ProjectDesign>

Tratate, monografii pentru Ghid:

1. Bradin, V., *Pârneava Suburbiul românesc al Aradului - contribuție monografică-*, Ed. Promun, Arad, 2008
2. Demșea, D, *Cartierul Bujac – contribuții monografice*, Arad, 2011
3. Lanevschi, Gh., *Aradul de-a lungul timpului; Studiul storic în limita ansamblului urban Arad*” 2008
4. Lanevschi, Gh., Ujj Lajos, *Arad - Patrimoniul cultural construit*, Editura Brumar, Timișoara, 2008
5. Sava, D., (coord.); Szellner, M., (editor), *Aradul Nou – Mureșel, Istoria unui cartier, povestea unei lumi*, publicare realizată cu sprijinul Forumului Democrat al Germanilor, Ed. Tiparnița, Arad, 2011,
6. Mureșan, A., Sinaci, D., Colta, R., Oarcea, F., *Micălaca. Monografie*, Ed. Mirador, Arad, 2010
7. Stiger, S., Tămaș, A., Muntean, R., Krämer, E., *Patrimoniul cultural construit al municipiului Arad: manual pentru clasele a X-a și a XI-a, Școala Vremii*, Arad, 2012
8. Truță, H., Sinaci, *în Administrație românească arădeană- Studii și comunicări din Banat – Crișana, Volumul X, Editura "Vasile Goldiș" University Press, Arad, 2015*
9. Văran, I, Hurezan, P., Popovici, M., *Arad. Monografia orașului de la începuturi până în 1989*, Arad, Nigredo, 1999

Surse internet pentru ghid:

1. <http://www.prouerbe.ro/>

2. <https://posturi.wordpress.com/istoria-orasului-arad/>
1. <http://www.primariaarad.ro/arad.php?page=istorie4.html>
2. <http://www.aradfreetours.com/despre-arad-2/>
3. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Arad>
4. <http://www.primariaarad.ro/files/proiecte/.pdf> - „Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Arad pentru perioada 2014 - 2030”
5. <http://www.primariaarad.ro/arad.php?page=statistica.html>
6. <https://www.google.ro/search?q=aradul+pe+harta+romanie>
7. <http://www.arad.insse.ro/phpfiles>
8. <https://lege5.ro/Gratuit/giztamzw/hotararea-nr-790-1999-privind-aprobarea-stemelor-unor-municipii>
9. aradul-vechi.blogspot.ro
10. <http://www.actualitati-arad.ro/de-unde-provin-denumirile-cartierelor-din-arad/>
11. <http://www.aradcityguide.ro>
12. <http://www.miscarea-aradeana.ro/2013-02-15/sporturile-nautice-in-arad-trecut-prezent-si-viitor>
13. <http://adevarul.ro/locale/timisoara/foto-fabuloasa-poveste-svabilor>
14. <https://aradulfatadeloradormite.wordpress.com/2017/03/02/cum-se-distrau-aradenii-pe-vremuri/>
15. <http://blogaradean.ro/muzeul-cofetariei-arad-un-muzeu-unic-in-tara/>
16. <http://www.mandri.ro/muzeul-cofetariei-din-arad-unic-in-tara/>
17. <http://romania-libera.ro/special/reportaje/muzeul-bomboanelor-136469>
18. www.aradfreetours.com/povestea-cofetariei-matzky-si-a-restaurantului-bulevard
19. <http://specialarad.ro/dezvaluiri-inedite-de-la-fondatorul-paginii-aradul-de-altadata/>